

Děti a sociální sítě: preventivně-informační desatero

Především mladí uživatelé internetu pro sebe objevili tzv. sociální komunity (např. Spolužáci.cz, MySpace, Facebook atd.). Ať už jsou nabízené možnosti nového sociálního propojení jakkoli lákavé a užitečné, je s nimi spojen jeden problém – mladí uživatelé o sobě sdělují často velmi ochotně mnoho osobních dat: jméno, koníčky, partnerský stav nebo dokonce adresu bydliště. Mnohým z nich přitom vůbec není jasné, že jejich soukromé údaje a fotky jsou v sociálních sítích často veřejné, že je může vidět kdekdo a dál s nimi nakládat.

Následující tipy přispějí k bezpečnějšímu pohybu v sociálních sítích:

1. Jaká sociální síť je vhodná především pro děti a teenagery?

Ještě předtím, než vaše dítě zadá do sociální sítě osobní údaje, podrobně si zjistěte, jaké jsou v síti možnosti ochrany dat dětí a dospívajících. Mimo jiné by měla být jasně uvedena i informace o tom, jak bude provozovatel sítě nakládat s daty – jestli je např. bude využívat pro reklamní účely. Kdybyste měli jakékoliv pochybnosti, obraťte se přímo na provozovatele. Seriózní provozovatelé nabízejí přímo na stránkách své sítě i informace pro rodiče. Často také mají někoho, kdo je zodpovědný za ochranu dospívajících – na takového člověka se můžete obrátit.

- [Tip: Informujte se u jiných rodičů nebo vychovatelů, zeptejte se na jejich zkušenosti a sami se také přihlaste do jedné ze sociálních sítí nebo portálů. Naučíte se tak sami orientovat v novém fenoménu a zacházet s ním.](#)

2. Na co byste měli dbát při ochraně soukromí svých dětí?

Ze zásady platí: čím opatrnější budou vaše děti při zveřejňování soukromých údajů a fotek, tím bezpečnější pro ně sociální síť bude! Jednou zveřejněná data se na internetu dají zpětně jen těžko vymazat. Seriózní provozovatelé nabízejí různé možnosti zpřístupnění osobních údajů, takže vaše dítě pak může na svůj profil povolit přístup jen některým vybraným uživatelům.

- [Tip: Prohlédněte si informace, které vaše dítě zveřejňuje na svém profilu. Vysvětlete mu, že jsou pro každého přístupné a mohou roky kolovat v prostředí internetu. Přespříliš osobní údaje \(jako např. číslo ICQ, adresa, velmi osobní fotky\) nemají ve veřejném prostoru těchto komunit co pohledávat.](#)

3. Intimní fotky na sociální sítě nepatří!

Čím více toho o sobě teenageři na sociální sítě prozradí, tím je jejich profil oblíbenější, a tím víc virtuálních přátel potom mají. Důležitou roli přitom hrají fotky, které toho o uživateli mohou hodně říct. Teenageři se rádi chlubí a prezentují, často přitom ale nepoznají hranici, kdy je fotka už příliš osobní.

- **Tip: vysvětlete svým dětem, jak se kopírují a šíří digitální fotografie – jakmile se fotka jednou dostane na internet, kdokoli si ji může zkopírovat, uložit do svého počítače a naprosto svévolně šířit dál. A původní majitel fotografie se o tom vůbec nemusí dozvědět.**

4. Platí se za sociální sítě?

Sociální sítě se zpravidla financují samy prostřednictvím reklamy, která je umístěna na portálu např. v podobě bannerů. Síť je tedy pro uživatele většinou zadarmo. Některé rozšířené uživatelské možnosti mohou ale být vázány na prémiový účet. Výše takových nákladů se u jednotlivých provozovatelů liší.

5. Kdo hlídá sociální sítě?

V sociálních sítích se pohybují tisíce uživatelů, kteří stále tvoří nová témata, píšou články, vystavují fotky, zvětčují se v knihách hostů a mnoho dalšího. Úplná kontrola ze strany provozovatelů zatím není zaručena. Dodatečně zpravidla existuje vzájemná kontrola obsahu mezi uživateli samotnými, kteří mohou nahlásit, když se někde objeví něco nezákonného apod. Ohlídejte si, jestli provozovatel nabízí uživateli funkci, pomocí které může jednoduše a anonymně nahlásit pohoršující obsah (např. pomocí aktivního pole „nahlásit fotku“). Pokud se při tom jedná o obsah odporující platnému právu, je poskytovatel povinen tento obsah odstranit.

- **Tip: Vaše dítě by mělo dávat dobrý pozor na svá přístupová data, např. uživatelské jméno a heslo. Kdyby se někdo přihlásil do komunity pod jeho profilem a takto například vložil protiprávní obsah, mohlo by to pro vás mít vážné následky.**

6. Je vaše dítě obětí kyberšikany? Co můžete dělat?

Internet je prostředí velmi anonymní a to nahrává i rozvoji šikany, např. ze strany spolužáků. V sociální síti se mohou vydávat za někoho jiného nebo se například spojí s ostatními spolužáky a oběti posílají urážlivé zprávy, zveřejňují na síti ponižující fotografie apod. V takových případech byste se měli ihned obrátit na provozovatele sítě, podrobně mu vylíčit situaci a vyzvat ho k zakročení. Urážlivé fotky nebo zprávy by mělo vaše dítě nebo vy dokumentovat screenshoty (stránku vložíte do schránky pomocí klávesy „print screen“ a stisknutím „Ctrl V“ ji vložíte do jakéhokoli programu na úpravu obrázků). Poskytovatel má různé možnosti, jak zakročit: může smazat urážlivé příspěvky nebo krátkodobě či úplně zmrazit uživatelský účet agresora. Problémem je, že opatření dle okolností podléhají uvážení poskytovatele a ne vždy vedou ke spokojenosti obětí. V každém případě je vám ale otevřena právní cesta. Pokud vašemu dítěti někdo vyhrožoval násilím nebo pokud došlo k nějakému výraznému porušení ochrany osobnosti, doporučuje se bezpodmínečně podat trestní oznámení!

7. Co dělat, když někdo bez svolení zveřejnil ponižující fotky vašeho dítěte?

Ze zásady má každý člověk „právo na vlastní obraz“, tzn. že může určovat, zda vůbec, nebo v jaké podobě smí jeho fotka či video být zveřejněno. Když vaše dítě nechce, aby bylo na určité fotce vystaveno online, musíte

nejdříve vyzvat osobu, která tuto fotku zveřejnila, aby ji odstranila. Pokud se tato osoba bude zdráhat, měli byste v každém případě kontaktovat poskytovatele stránek a požadovat odpovídající opatření. Pokud ani to nepomůže, je tu vždy právní cesta: podejte trestní oznámení a předejte případ odbornému právníkovi!

8. Co dělat, chce-li se vaše dítě osobně sejit s virtuální známostí?

Sejit se osobně s člověkem, kterého vaše dítě nikdy předtím nevidělo, je velice riskantní. Neexistuje totiž způsob, jak předem stoprocentně zjistit, že to, co o sobě dotyčný píše, je pravda. I kdyby online kamarád působil sebevíc seriózně a sympaticky, vaše dítě by rozhodně nemělo jít na schůzku samotné. Vždycky by měl být poblíž někdo dospělý, kdo zasáhne v případě, že se situace vymkne kontrole. A u dětí, kterým ještě nebylo 10 let, se osobní setkání nedoporučuje vůbec.

- **Tip:** Vysvětlete svému dítěti, že údaje v profilech cizích uživatelů vůbec nemusí odpovídat realitě. Zajímejte se o to, s kým je v sociální síti v kontaktu. Když se vám podaří vybudovat vzájemnou důvěru, je větší šance, že se o chystané schůzce dozvíte a můžete přijmout potřebná opatření.

9. Můžete jako rodiče kontrolovat profil svých dětí?

Jedinou možností, jak přímo sledovat chování vašeho dítěte v sociální síti, je vytvoření vlastního profilu, kde se budete přátelit s vaším dítětem. Provozovatel totiž není povinen vám poskytnout informace o žádném svém uživateli, i když jde o vaše dítě. Výjimkou jsou případy týkající se svrchovaného práva (např. pokud probíhá trestní jednání).

- **Tip:** Profil sice není jednoduché přímo sledovat, nejférovější ale je mluvit se svým dítětem o tom, co v sociální síti dělá, s kým si povídá a případně společně projít informace, které ve svém profilu zveřejňuje.

10. Kde najdete pomoc a další informace?

U některých poskytovatelů jsou vám telefonicky nebo na e-mailu k službám osoby odpovědné za ochranu mládeže nebo na jejich portálu najdete seznam FAQ a informace o ochraně soukromých dat. Tyto informace najdete většinou ve spodní části úvodní stránky.

- **Tip:** Pro více informací navštivte internetové stránky Saferinternet.cz, které sledují trendy a přinášejí aktuální informace ze světa internetu, s ohledem na možná rizika pro uživatele. Zahrnutý jsou samozřejmě sociální sítě a mobilní technologie, které stále více využívají děti a mládež. Uživatelům internetu ve věku 12 až 17 let, jejich učitelům a rodičům jsou určeny populárně-výchovné stránky Bezpečně-online.cz. Obsahují znalostní soutěže pro mládež a užitečné informace, které jim usnadní používat internet bezpečněji. Učitelé zde nacházejí praktické rady a metodické pomůcky prakticky použitelné přímo při vyučování ve školách.